

Περιβάλλον και Ελληνική Βιομηχανία

Ιάσων Στράτος

Πρόεδρος
Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών

Πριν αναφερθώ στον ρόλο, που διεκδικεί η ελληνική βιομηχανία στο πλαίσιο της διαμορφούμενης πραγματικότητας, χρήσιμο είναι να παραθέσω ορισμένα ιστορικά στοιχεία και δεδομένα.

Στην Ελλάδα, τις δεκαετίες του εξήντα, εβδομήντα και τις αρχές του ογδόντα, το περιβαλλοντικό πρόβλημα χρεωνόταν κυρίως στη βιομηχανία. Τα αστικά λύματα, τα μέσα μεταφοράς και η γεωργία ξέφευγαν από την προσοχή του ευρύτερου κοινού. Όμως την δεκαετία του ενενήντα, όταν έγινε κατανο-ητό, ότι το πρόβλημα είναι πολύπλευρο, τότε και οι αντιδράσεις από τους πολιτικούς και κοινωνικούς φορείς αμβλύθηκαν αντίστοιχα.

Παλαιότερα, η νοοτροπία της βιομηχανίας ήταν να οχυρώνεται και να αμύνεται σε κάθε επίθεση. Αν φανταστούμε την εικόνα μιας επιχείρησης της εποχής εκείνης και δούμε την διάρθρωσή της, θα διαπιστώσουμε, ότι ήταν στελεχωμένη με πιο πολλούς δικηγόρους απ' ό,τι τεχνικό προσωπικό στον τομέα του περιβάλλοντος, οι δε ασχολούμενοι ήταν επιφορτισμένοι με την πιστή και απόλυτη εφαρμογή των κανονισμών.

Ετσι, οι βιομηχανίες εγκλωβίστηκαν μέσα στην ίδια τους την νοοτροπία. Επηρέασαν καταστάσεις, για να δημιουργήσουν ειδικές ζώνες, στις οποίες θα μπορούσαν να εγκατασταθούν και να παράγουν, χωρίς να έχουν νομικές επιπτώσεις και επιπλοκές. Με χωροταξικές ρυθμίσεις προσπάθησαν να διευθε-τήσουν το πρόβλημα της ρύπανσης.

Το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του ογδόντα η νοοτροπία άλλαξε ιδιαίτερα στις οικονομικά εύρωστες επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα, δίνεται έμφαση στην έρευνα και την τεχνολογία με προσανατολισμό τη βελτίωση της ποιότητας, την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την μείωση του κόστους. Ετσι, η ελληνική βιομηχανία έγινε ενεργειακά πιο αποδοτική, αποδεικνύοντας, παράλληλα, ότι είναι σε θέση να περιορίσει σημαντικά τις επιπτώσεις της λειτουργίας της στο φυσικό περιβάλλον.

Και αξίζει να σημειωθεί, ότι η βιομηχανία στην χώρα μας αποτελεί σήμερα την μόνη δραστηριότητα, που ελέγχεται, σε ό,τι αφορά την περιβαλλοντική της συμπεριφορά και, σε γενικές γραμμές, ανταποκρίνεται στις σχετικές της υποχρεώσεις.

Σε ό,τι αφορά τη μελλοντική πορεία της ελληνικής βιομηχανίας, στο πλαίσιο των τάσεων που διαμορφώνονται διεθνώς, για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, χρειάζεται να επισημανθεί ότι η βιομηχανία θα πρέπει να εγκαταλείψει την αμυντική τακτική, που ακολουθεί ακόμα μέχρι και σήμερα, συνειδητοποιώντας, παράλληλα, το γεγονός, ότι αυτή παίζει πρωτεύοντα ρόλο στην διαμόρφωση μιας βιώσιμης ανάπτυξης, στο γεωγραφικό χώρο, όπου καλείται να δράσει και να εξελιχθεί.

Εχει αποδειχθεί διεθνώς, ότι επιτυχημένες εταιρίες με περιβαλλοντική ευαισθησία έχουν αποκτήσει μια ανταγωνιστική αιχμή, με την ανάπτυξη κατάλληλης αποδοτικής και φιλικής προς το περιβάλλον τεχνολογίας αφ' ενός και με την βελτίωση της εικόνας της στο κοινό αφ' ετέρου.

Εάν λοιπόν αποδεχθεί η βιομηχανία το γεγονός, ότι πρέπει να παίζει πρωτεύοντα ρόλο στη δημιουργία μιας βιώσιμης ανάπτυξης, θα πρέπει να αποκτήσει πρώτα εμπιστοσύνη στον εαυτό της και να προετοιμασθεί, πριν δημιουργήσει όποια οικονομική δραστηριότητα, με την αντίστοιχη μελέτη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Ο επενδυτής πρέπει να μελετήσει σοβαρά και υπεύθυνα τα συμπεράσματα της μελέτης και βάση αυτών, να χαράξει την περαιτέρω επιχειρηματική του πολιτική.

Με τον τρόπο αυτό διαμορφώνεται η πολιτική της περιβαλλοντικής διαχείρισης, και χαράσσεται μια ολοκληρωμένη πολιτική, για τον τρόπο λειτουργίας της μονάδος, που συνεπάγεται σχετικά υψηλό κόστος επένδυσης και κυμαίνεται, σύμφωνα με τα μέχρι στιγμής διαμορφωμένα πρότυπα και απαιτήσεις, από 5% έως 30% του αρχικού κόστους επένδυσης, δεδομένου, ότι οι εγκαταστάσεις πρέπει να είναι σχεδιασμένες, ώστε όχι μόνον να καλύπτουν τις νομοθετικές απαιτήσεις (όρια εκπομπών λειτουργίας κ.λπ.), αλλά και να ελαχιστοποιούν τα απόβλητα, τα οποία παράγουν. Να μειώνουν, δηλαδή, τα ανεπιθύμητα εξερχόμενα.

Για να υλοποιηθούν τα παραπάνω, πρέπει το ανθρώπινο δυναμικό της επιχείρησης να μορφωθεί και να εκπαιδευτεί, όχι μόνον στην παραγωγική διαδικασία του προϊόντος, αλλά και στην ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων, που προέρχονται από την παραγωγή του και, παράλληλα, να χαραχθεί η κατάλληλη πολιτική των κινήτρων, ώστε το ανθρώπινο δυναμικό να συμπερι-φέρεται υπεύθυνα.

Ετσι, η επιχείρηση να αισθάνεται υπεύθυνη, όχι μόνον για την παραγωγή ενός προϊόντος, αλλά και για τους τρόπους, με τους οποίους το προϊόν θα χρησιμοποιηθεί, δηλαδή για την ανακύκλυσή του, την επαναχρησιμοποίησή του και τέλος την απόρριψή του. Θα πρέπει λοιπόν να ενημερώσει και να εκπαιδεύσει ανάλογα και τους πελάτες της και ως μην ξεχνάμε βέβαια, ότι σημαντική για την επιχείρηση είναι η ανάπτυξη της έρευνας και της τεχνολογίας, της οποίας βασικός στόχος είναι η περιβαλλοντική διάσταση, μέσα από την οποία μπορεί να αναπτυχθούν παραγωγικές διαδικασίες που μειώνουν τα απόβλητα, δίδουν την δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν ως πρώτες ύλες απόβλητα άλλων κλάδων βιομηχανίας ή ακόμα να

αναπτύξουν νέα προϊόντα από απόβλητά τους.

Παράλληλα, ανάλογα με τον βαθμό επικινδυνότητας της μονάδος και την χωροταξική της τοποθέτηση, πρέπει να αναπτυχθούν σχέδια έκτακτης ανάγκης για την περίπτωση ατυχήματος. Να εκτιμηθούν οι πιθανές επι-πτώσεις που θα επέλθουν στην κοινότητα και στο περιβάλλον και να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα.

Ταυτόχρονα, η βιομηχανία θα απαιτήσει από τους εργολάβους και τους προμηθευτές της, να συμπεριφέρονται με τον ίδιο υπεύθυνο τρόπο. Ενώ θα είναι διατεθειμένη να μοιραστεί με τρίτους την εμπειρία της.

Εκείνο που, κατά την γνώμη μου, έχει μεγάλη σημασία για την επιβίωση της επιχείρησης, είναι οι δομές ελέγχου των στόχων της.

Εκτός των άλλων επιχειρησιακών ελέγχων, η περιβαλλοντική διαχείριση μιας μονάδος πρέπει να περιλαμβάνει και μηχανισμούς περιβαλλοντικού ελέγχου σε κάθε παραγωγική διαδικασία και για κάθε συντελεστή παραγωγής, δηλαδή να αναπτύξει δομές ελέγχου των εγκαταστάσεων, του προσωπικού, των πρώτων υλών, του κυκλώματος διακίνησης και εμπορίας των προϊόντων, ώστε να είναι απόλυτα εναρμονισμένες με τους περιβαλλοντικούς στόχους της επιχείρησης. Ο έλεγχος αυτός είναι ένα διαχειριστικό εργαλείο, με το οποίο επιτυγχάνεται η εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής της βιομηχανίας.

Η επικοινωνία με το κοινό είναι σημαντικό στοιχείο για την επιτυχία μιας μονάδος. Είναι υποχρέωση της επιχείρησης, να πληροφορήσει το κοινό για τις προσπάθειες που καταβάλλει, αλλά και για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει, για την προστασία του περιβάλλοντος.

Συνοψίζοντας, θα συνιστούσα να διαμορφωθεί μια επιθετική πολιτική, βασισμένη σε μια σωστή μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η πολιτική αυτή θα έχει στόχους τους τομείς:

- της περιβαλλοντικής διαχείρισης
- του σχεδιασμού
- της εκπαίδευσης
- των κινήτρων
- της ενημέρωσης των συνεργατών
- της έρευνας και της τεχνολογίας
- του περιβαλλοντικού ελέγχου και
- της ενημέρωσης του κοινού.

Ο **Ιάσων Στράτος** γεννήθηκε το 1931 στην Πάτρα. Σπούδασε Μηχανολόγος-Ηλεκτρολόγος στο Ε.Μ.Π. και Μηχανικός (B.S.) στο Columbia University. Ήταν Διευθύνων Σύμβουλος της Sudan Textile Industry (1960-1964), Διευθύνων Σύμβουλος της Ασπιώτη-ΕΛΚΑ Α.Ε. (1969-1981), Πρό-εδρος της ICAP Hellas (1971-1981), Πρόεδρος της Ελληνικής Αεροπορικής Βιομηχανίας Α.Ε. (1975-1981), Διευθύνων Σύμ-βουλος της ΒΙΕΧ Α.Ε. (1963-1984), Σύμβουλος, Διευθυντής της Πειραιϊκής Πατραϊκής Α.Ε. (1960-1984), Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών (1982-1984), Πρόεδρος της ΕΛΑΝΕΤ (1993) και Πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών (Μάϊο 1992). Παράλληλα είναι Μέλος του Δ.Σ. Ναυτικού Ομίλου Ελλάδος, του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, και της Ελληνικής Εταιρίας Διοικήσεως Επιχειρήσεων.